

**УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовao комисију:

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 40 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 3. децембра 2019. године донело је одлуку да се образује комисија за оцену докторског рада који је Вишња Крстић предала под насловом „Intra- and Interlingual Translation through the Prism of Linguistic Fluidity and Literary Circulation (Интра- и интерлингвално превођење кроз призму језичке флуидности и циркулисања књижевности)“.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. доц. др Грета Гец, доцент; Англистика, 29.01.2019, Филолошки факултет Универзитета у Београду, председник Комисије;
2. доц. др Мина Ђурић, доцент; Српска књижевност, предмет Српска књижевност 20. века, 27.3.2018, Филолошки факултет Универзитета у Београду, члан Комисије;
3. др Бојан Јовић, научни саветник, Општа књижевност са теоријом књижевности, Институт за књижевност и уметност у Београду, 27.3.2013, члан Комисије.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Вишња (Иван) Крстић рођена је 15. маја 1991. године у Панчеву. Основну школу и Филолошку гимназију (смер: живи језици – немачки језик) завршила је у Београду 2010. године. Затим уписује основне студије енглеског језика, књижевности и културе на Филолошком факултету Универзитета у Београду, где је дипломирала 21. јуна 2014, са просечном оценом 9,50. Студије наставља у Великој Британији, на Универзитету Ворик, где 30. новембра 2015. постаје мастер енглеске књижевности, успех: са похвалом (диплому нострификовао ENIC/NARIC центар при Министарству просвете, науке и технолошког развоја, број решења: 612-01-02130/2016-06). Паралелно, студира и на Филолошком факултету Универзитета у Београду, где је 10. фебруара 2016. дипломирала са просечном оценом 10,00, одбранивши мастер рад „Више од ‘доброг зезања’: увођење сленга у наставу енглеског језика” (*More than ‘Just Great Craic’: Introducing Slang into the ESL Classroom*), под менторством доц. др Ненада Томовића, који је штампан у *Зборнику радова са*

Међународне академске конференције WEI. Са остварених 45 ЕСПБ на испитима из области методике, педагогије и психологије, од чега 12 ЕСПБ у пракси, и са одбрањеним мастер радом остварила је укупно 60 ЕСПБ, чиме стиче звање мастер професор енглеског језика, књижевности и културе.

На Филолошком факултету Универзитета у Београду 2016. године уписује докторске академске студије на модулу Књижевност. У марту 2018. остварила је 120 ЕСПБ, положивши све испите и самосталне научне радове предвиђене програмом са просечном оценом 10,00. Од априла 2017. године, као добитница стипендије Министарства просвете, науке и технолошког развоја за развој научноистраживачких кадрова, укључена је на истраживачки пројекат Филолошког факултета под називом *Књиженство, теорија и историја женске књижевности на српском језику до 1915*, којим руководи проф. др Биљана Дојчиновић.

Објавила је научни рад у коауторству са Маријом Булатовић под насловом „Роман *Нове Јелене Ј. Димитријевић* у контексту књижевних награда” у часопису *Књиженство*. Аутор је приказа у *Oxford Comparative Criticism and Translation (OCCT) Review*, *Књиженству*, као и у часопису *Cultural Sociology*, који је рангиран на SCI листи.

Радове је презентовала на следећим научним скуповима у иностранству:

1. *XXXVIII Годишњи састанак Америчке асоцијације за компаративну књижевност (ACLA)* на Универзитету Калифорније Лос Анђелес, САД (март/април 2018);
2. *SXXXIII Годишња конвенција Америчког друштва за модерни језик (MLA)*, Њујорк, САД (јануар 2018);
3. *(Пре)испитивање светског књижевног канона*, конференција у организацији Аустријске академије наука, Универзитет у Бечу, Аустрија (децембар 2017);
4. *VII Биенални конгрес Европске мреже за студије компаративне књижевности (REELC/ENCLS): Страх и безбедност*, на Универзитету у Хелсинкију, Финска (август 2017);
5. *XXVII Годишњи састанак Америчке асоцијације за компаративну књижевност (ACLA)*, на Универзитету Утрехт, Холандија (јул 2017);
6. *XXVII Годишња конференција Британске асоцијације за словенске и источноевропске студије (BASEES)*, на Универзитету у Кембриџу, Велика Британија (март/април 2017);
7. *Међународна академска конференција о образовању и хуманистичким наукама Института Вест Ист (WEI)*, на Факултетском клубу Универзитета Харвард, САД (август 2016.);
8. *XXI Трогодишњи светски конгрес Међународне асоцијације за компаративну књижевност (ICLA)*, на Универзитету у Бечу, Аустрија (јул 2016);
9. *XXXVI Годишњи састанак Америчке асоцијације за компаративну књижевност (ACLA)*, на Универзитету Харвард, САД (март 2016);
10. *Конференција Међународни Шекспир: превођење, адаптација и извођење* на Универзитету Масачусетс Америк, САД (септембар 2015).

У више наврата стручно се усавршавала у иностранству. У јуну и јулу 2016. похађала је четворонедељни програм *Института за светску књижевност* на Универзитету Харвард, за који је добила пуну стипендију Катедре за компаративну

књижевност овог универзитета. У јулу 2017. на Универзитету Источна Англија у Великој Британији похађала је програм *Међународне летње школе књижевног превођења и креативног писања* у организацији Британског центра за књижевно превођење и Националног центра за писање у Норичу. У јуну и јулу 2018. године, боравила је на Универзитету Корнел у САД у оквиру шестонедељног програма *Школе критике и теорије*, за коју јој је додељена стипендија овог универзитета. Том приликом, бавила се и прикупљањем грађе за докторску дисертацију.

Такође, добитник је стипендије Америчког друштва за модерни језик (MLA) (2018), Института за урбано и регионално истраживање Аустријске академије наука (2017), Британске асоцијације за компаративну књижевност (BCLA) (2016), као и Британске асоцијације за словенске и источноевропске студије (BASEES) (2017). Током мастер студија на Универзитету Ворик у Великој Британији, Фонд за младе таленте *Доситеја* Министарства омладине и спорта Републике Србије, доделио јој је стипендију за најбоље постдипломце који настављају студије у иностранству на водећим светским универзитетима (2014/15). За време основних студија, три пута је била стипендиста Министарства образовања, науке и технолошког развоја Републике Србије (2011/12, 2012/13 и 2013/14).

Члан је Комитета за превођење Међународне асоцијације за компаративну књижевност (ICLA), којим председава проф. Сандра Берман (Универзитет Принстон).

Њене области научног интересовања обухватају теорију превођења, компаративну књижевност, вишејезичност, културну социологију.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Intra- and Interlingual Translation through the Prism of Linguistic Fluidity and Literary Circulation (Интра- и интерлингвално превођење кроз призму језичке флуидности и циркулисања књижевности).

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторски рад Вишње Крстић обухвата 183 стране двострано куцаног текста, који је компјутерски обрађен. Рад је организован у осам поглавља: 1. *Увод* (3–15); 2. *Интер- и интралингвално превођење* (16–31); 3. *Методолошки преглед* (32–38); 4. *Преводилачке релације у временском контексту* (41–67); 5. *Преводилачке релације у просторном контексту* (68–86); 6. *Преводилачке релације у текстуалном контексту* (87–103), 7. *Циркулисање књижевности у контексту језичког дисконтинуитета* (107–125), 8. *Закључци тезе* (129–135). Ових осам поглавља разврстано је у четири веће целине: I Увод (поглавља 1, 2 и 3), II Нестабилност преводилачких релација: узроци (поглавља 4, 5 и 6), III Нестабилност преводилачких релација: последице (поглавље 7) и IV Закључци (поглавље 8). Поглавља су систематично рашчлањена на велики број потпоглавља, чиме је структура рада додатно учвршћена, а читање рада олакшано. Поред наведених осам поглавља, рад садржи библиографију и четири додатка (Додатак А, Додатак Б, Додатак Ц

и Додатак Д). Приложена библиографија подељена је на библиографске јединице које су у раду цитиране (188) и библиографске јединице које су консултоване у току писања (91). Четири додатка (апендикса) обухватају: А) *Сагласност за учествовање у анкети, питања из анкете и тачне одговоре* (157–173); Б) *Списак високообразовних установа у САД, Канади и Великој Британији које нуде предмете о проучавању одређених јужнословенских језика* (174–180); Ц) *Број студената уписаних на наведене универзитете током неколико претходних година* (181); Д) *Однос објављене преводне књижевности са српског на енглески и са енглеског на српски језик у периоду од 2006. до 2018. године* (182). Следи биографска белешка о ауторки тезе, *Изјава о ауторству, Изјава о истовестности штампане и електронске верзије докторског рада и Изјава о коришћењу*.

1. У првом делу рада (*Увод*) дате су опште назнаке о раду, представљени су предмет и општи циљеви истраживања, специфични циљеви и истраживачка питања, почетне хипотезе, као и структура рада.
2. Друго поглавље рада (*Интер- и интралингвално превођење*) чини теоријско разматрање кључних идеја и појмова којима се ауторка бави у овом раду. Поглавље разматра историјат интерлингвалног и интралингвалног превођења у оквиру, најпре, лингвистичке науке, а потом транслатолошких студија.
3. Треће поглавље рада (*Методолошки преглед*) представља преглед критичко-методолошког апарата који ауторка користи у свом докторском раду. Ауторка указује на потребу да у истраживању буде присутан методолошки плурализам („методолошка раскршћа“) који ће се на крају анализе стопити у један методолошки оквир, чиме ће се обезбедити конзистентност добијених резултата.
4. Четврто поглавље рада (*Преводилачке релације у временском контексту*) објашњава еволуцију преводилачких релација током времена на примеру народне баладе „Хасанагиница“. Анализирајући лингвистичке и социо-лингвистичке конституенте „Хасанагинице“ у темпоралној вертикали, ауторка доводи у питање стабилност Јакобсонових појмова интерлингвалног и интралингвалног превођења.
5. Пето поглавље (*Преводилачке релације у просторном контексту*) анализира утицај фактора простора на преводилачке релације, уз тврдњу да оне нису унапред одређене, већ су условљене контекстом. На примеру екранизације дела Стевана Сремца *Зона Замфирова* у режији Здравка Шотре, ауторка помоћу анкете спроводи истраживање, чији резултати је наводе на закључак да је просторно разграничавање и разврставање језика наметнуто социо-политичким факторима, а не (не)разумевањем одређеног језика у одређеној средини с обзиром на чињеницу да контекст има кључну улогу у одређивању лингвистичких граница.
6. Шесто поглавље рада (*Преводилачке релације у текстуалном контексту*) бави се феноменом мултилингвализма. Један пример од два примера које ауторка анализира јесте кратка прича Давида Албахарија „Учење ћирилице“ и превод ове приче на енглески језик, који је урадила књижевни преводилац Елен Бурсаћ. Истичући важност постојећег теоријског учења које тврди да превођење и мултилингвализам иду руку под

руку, ауторка примерима покушава да одговори на питање Жака Дериде како у преводу пренети ефекат језичког плуралитета. Образлажући постојећи превод приповетке на енглески језик, ауторка долази до закључка да је потребно узети контекст као минималну јединицу превођења како би се разумела посебност мултилингвалног текста. Такође, ауторка наглашава да минимална јединица превођења треба да буде променљива, односно прилагодљива, а не унапред задата.

7. У седмом поглављу (*Циркулисање књижевности у контексту језичког дисконтинуитета*) ауторка приступа истраживању последица нестабилности интерлингвалног и интралингвалног превођења. Циркулисање књижевности посматра се као глобални феномен који није лако препознати услед ниске видљивости књижевних путања. Ауторка тврди да оно што додатно отежава циркулисање књижевности јесте лингвистички дисконтинуитет. На примеру кратке приче америчког писца Тода Хасак-Луја „Задатак овог преводиоца” и захваљујући анализи статистичких података о проучавању језика који се данас говоре на простору бивше Југославије на англофоним универзитетима, ауторка долази до закључка да англосфера показује искључивање мање популарних језика и у академској средини, и на књижевном тржишту.
8. Осмо поглавље (*Закључци тезе*) резимира резултате докторског истраживања, истичући важност доказаних пет хипотеза. На крају овог поглавља предлажу се смернице за будућа истраживања у оквиру ове области.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Вишње Крстић је савесно и зрело урађен рад, писан на основу одличног познавања релевантне литературе, уз изразиту способност за њену критичку процену. Због тога рад представља значајан допринос домаћој науци, а и иностраној имајући у виду да је докторски рад написан на енглеском језику и да ће самим тим бити доступан широј научној заједници.

Кандидаткиња је у рад уложила изузетан труд како би представила своју тврдњу да интерлингвално и интралингвално превођење нису стабилне категорије, него зависе од начина на који се дефинише и ограничава језик. Ауторка је овим истраживањем и анализом главног предмета (интралингвалног и интерлингвалног превођења) осветлила неке од узрока и последица нестабилности преводачких релација. Резултати анализе указују и на делимичан узрок смањеног циркулисања српске књижевности у транснационалном пољу англофоних земаља.

Затим, кандидаткиња је дала свој допринос кроз сам одабир теме, имајући у виду да ова тема, као и многе друге у транслатолошком контексту, није довољно обрађена у научној литератури из области транслатологије, књижевности, лингвистике. Као један од највећих доприноса докторског рада Вишње Крстић, Комисија препознаје доказану тврдњу да преводачке релације нису унапред дате, већ се морају контекстуално

одређивати у сваком засебном случају. Без претензија на научни домет урађеног истраживања, ауторка убедљиво и аргументовано образлаже и доказује свих пет почетних хипотеза.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Крстић, Вишња. ‘Behind the Satire of Todd Hasak-Lowy’s “The Task of This Translator”’: The Vicious Circle of Literatures in “Obscure” Languages’ [Иза сатире приповетке „Задатак овог преводиоца” ТодаХасака-Луја: зачарани круг књижевности на „опскурним” језицима]. *Књижевна историја*, 2020.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања овог рада, који почива на постулатима транслатологије и лингвистичких студија, настали су приликом преиспитивања нашироко прихваћене Јакобсонове класификације преводачких релација, које је спроведено на примеру административног раздвајања српскохрватског језика. Јакобсонови појмови интралингвалног и интерлингвалног превођења истраживани су двоструко: кроз призму лингвистичке флуидности и кроз призму циркулисања књижевности. Истраживање представља допринос разматрањима о узроцима промена језичких граница, односно узроцима и последицама нестабилности преводачких релација.

Испитивање пет почетних хипотеза довело је до објашњења да недостатак међусобног језичког разумевања није нужно услов за раздвајање језика, да друштвено-политички фактори играју важну улогу у разграничавању језика, да су преводачки односи контекстуално одређени, да одређивање шта је интралингвално, а шта интерлингвално превођење зависи од начина на који су утврђене границе језичких варијетета, као и да се језички дисконтинуитет одражава на циркулисање књижевности.

На адекватно одабраним књижевним примерима, ауторка темељно и до појединости анализира начине како се књижевност, језик и његове границе мењају, долазећи до закључка да би увођење *прилагодљиве* минималне јединице превођења олакшало одређивање преводачких релација.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА

РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња Вишња Крстић је у докторском раду обрадила значајну и занимљиву тему која представља оригинални рад у области транслатолошких студија у међународној академској заједници. Резултати докторског рада на тему „Intra- and Interlingual Translation

through the Prism of Linguistic Fluidity and Literary Circulation (Интра- и интерлингвално превођење кроз призму језичке флуидности и циркулисања књижевности)” дају одговоре на истраживачка питања која је ауторка поставила на почетку свог истраживања, а која се тичу анализе појмова интерлингвалног и интралингвалног превођења узимајући у обзир, између осталог, сложену динамику ових преводилачких релација, сложеност лингвистичке фрагментације, вишејезичну књижевност, преводну књижевност. Кандидаткиња је веома зрело и подробно приступила анализи користећи квантитативну и квалитативну методологију и показујући способности формулисања стечених сазнања и формирања јасних, научно заснованих закључака и ставова. Резултате истраживања је протумачила на релевантан, аргументован и убедљив начин, а приказала их је прегледно и систематично. Рад представља корак напред у транслатолошким изучавањима и стварању аналитичко-методолошко-теоријског простора за будућа истраживања која би се могла бавити преиспитивањем појмова интерсемиотичког превођења, адаптације, изворног и циљног текста, језика или културе, циркулисања књижевности.

IX ПРЕДЛОГ

Комисија препознаје вредност истрајног и прилежног рада кандидаткиње Вишње Крстић и предлаже Већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да рукопис под насловом „Intra- and Interlingual Translation through the Prism of Linguistic Fluidity and Literary Circulation (Интра- и интерлингвално превођење кроз призму језичке флуидности и циркулисања књижевности)” прихвати као докторски рад који испуњава услове предвиђене законом, а да кандидаткињу Вишњу Крстић позове на усмену одбрану.

У Београду, 23. децембра 2019. године

КОМИСИЈА:

Др Грета Геџ, доцент
Универзитет у Београду, Филолошки факултет

Др Мина Ђурић, доцент
Универзитет у Београду, Филолошки факултет

Др Бојан Јовић, научни саветник
Институт за књижевност и уметност у Београду